

عنوان مقاله :

سنجش میزان گرایش دانشجویان به پژوهش و عوامل موثر بر آن
(مطالعه موردی دانشجویان سال آخر دانشکده کشاورزی سال ۸۶-۸۷)

نگارش:

شاپور ظریفیان - سعید محمدی

(بترتیب : استادیار و دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستائی)

گروه اقتصاد کشاورزی - دانشکده کشاورزی - دانشگاه تبریز

zarifiyan@tabriz.ac.ir

۰۳۳۹۲۷۸۴ - ۰۴۱۱ و ۰۹۱۴۳۱۱۳۲۱۲

کدپستی : ۵۱۶۶۶۱۴۷۶۶

چکیده

توسعه و پیشرفت هر جامعه ای به اهتمام متخصصان بر امر پژوهش استوار است و دستیابی به جایگاه علمی و تحقیقاتی برتر، به میزان آگاهی افراد جامعه، بویژه دانشجویان، از اهمیت و تاثیر گذاری فعالیتهای پژوهشی در روند توسعه کشور و گرایش آنان به فعالیتهای پژوهشی بستگی دارد. در نظام آموزش عالی کشور دانشجویان کارشناسی کمتر به فعالیتهای پژوهشی تمایل نشان میدهند و بیشتر بدنبال یادگیری مبتنی بر آموزش کلاسی میباشند و اکثرا پس از فارغ التحصیلی در بکارگیری آموخته‌های دانشگاهی در جامعه با مشکل مواجه میشوند که آموزش پژوهش محور تا حد زیادی میتواند این مشکل را برطرف نماید. دانشجویان رشته‌های کشاورزی نیز از این امر مستثنی نمی‌باشند. با توجه به این مسئله، هدف این تحقیق توصیفی - همبستگی، سنجش گرایش دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز به پژوهش و عوامل موثر بر آن بود. جامعه آماری ۳۵۰ نفر دانشجوی سال آخر بودند که از میان آنها، ۱۰۰ نفر به روش نمونه گیری طبقه‌ای از رشته‌های مختلف انتخاب شدند. با استفاده از پرسشنامه پاسخ بسته، اطلاعات و نظرات دانشجویان جمع آوری شد. جهت ازمون فرضهای تحقیق از آزمونهای مقایسه میانگین و همبستگی پارامتری استفاده شد. نتایج نشان داد: بین میزان گرایش دانشجویان به پژوهش با میزان استفاده از منابع اطلاعاتی، دسترسی به امکانات مناسب برای پژوهش، نگرش استادان به پژوهش، معدل، نگرش به رشته تحصیلی، حس کنجکاوی و خانواده همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد.

کلمات کلیدی: پژوهش، تبریز، دانشجو، گرایش، کشاورزی.

مقدمه

دستیابی هر جامعه به جایگاه علمی و تحقیقاتی برتر، بسته به این است که افراد تحصیل کرده آن جامعه و بویژه دانشجویان به اهمیت و تاثیر گذاری کار های پژوهشی واقف شوند و در عین حال از روحیه و انگیزه لازم نسبت به پژوهش برخوردار باشند. به عبارتی اساس توسعه و پیشرفت هر جامعه ای به احتیاط بر امر پژوهش استوار است و در این راستا دانشجویان و به طور کلی دانشگاه ها نقش عمده را در جهت نیل به اهداف ایفا می کنند.

بودجه تحقیقاتی یکی از شاخص های توسعه اقتصادی و اجتماعی به شمار می رود و شاخص آن نیز نشان دهنده اهمیت رویکرد پژوهش محور در مدیریت اجرایی کشورهاست. بر همین اساس در کشور های پیشرفته سرمایه گذاری در امور پژوهشی از جایگاه ویژه ای برخوردار است. بطوریکه بین ۱ تا ۳ درصد از تولید ناخالص ملی این کشور ها صرف امور پژوهشی و تحقیقاتی می شود در حالی که طبق اظهارات مسئولین ذی ربط این درصد در کشور ما در سال ۱۳۸۰ زیر نیم درصد بود. (امامی، ۱۳۸۶)

بر اساس برآورد یونسکو در دهه ۹۰، در مقابل کشور های پیشرفته که مبلغ ۴۳۴/۲۶۵ میلیارد دلار برای فعالیت های مطالعاتی و تحقیقاتی هزینه کرده اند، کشور های در حال توسعه مبلغ ۱۸/۳۲۵ میلیارد دلار و ایران به عنوان یکی از این کشور ها تنها مبلغ ۰/۲۲ میلیارد دلار صرف این مهم کرده است. این در حالی است که حدود ۳ درصد بودجه دانشگاه ها به امور پژوهشی اختصاص می یابد که به علت کمبود بودجه، فعالیت های پژوهشی در دانشگاهها با مشکلات فراوان و کمبود امکانات و تجهیزات مواجه است (شفیعی، ۱۳۸۲).

لازم به ذکر است که تحقیق و پژوهش در جامعه ما، در سال های اخیر جایگاه نسبتا بهتری یافته و با توجه به نیاز روز افزون جامعه به این امر جهت شناسایی موانع و مشکلات موجود در مسیر توسعه و تلاش برای رفع آنها، به تبع آن محققین و پژوهشگران زمینه و امکان بیشتری برای انجام مطالعات تحقیقاتی و پژوهشی به دست آورده اند. با این وجود هنوز در جامعه ما، مطالعه و پژوهش بخصوص در سطح دانشجویی جایگاه واقعی خود را بدست نیاورده و این مسئله نیازمند بررسی و ریشه یابی اساسی است.

مسئله تحقیق و ضرورت آن

گرایش به پژوهش در کشور در سطح کلان سیاستگذاری از سطح پایینی برخوردار است بطوریکه با وجود تاکید مسئولان بلند پایه کشور بر ترویج روحیه پژوهش گری بین متخصصان بویژه قشر جوان، هنوز سهم بودجه تخصصی به امر پژوهش از تولید ناخالص ملی به یک درصد هم نرسیده است. در این راستا جوانان نیز از انگیزه چندانی برای پژوهش و یادگیری برخوردار نیستند.

در این راستا دانشگاه به عنوان مراکز اصلی تحقیق و پژوهش با توجه به رو به رشد بودن تعداد مراکز و دانشجویان، نقش مهمی در انجام مطالعات علمی و پروژه های تحقیقاتی به عهده دارند. به همین خاطر توجه دانشگاه هیان و به ویژه انگیزش و گرایش دانشجویان به مطالعه و کار های تحقیقی و پژوهشی از اهمیت والایی برخوردار است.

یکی از مهمترین دلایل عدم گرایش به پژوهش در کشور ما این است که بسیاری از نتایج تحقیقاتی پژوهشگران بدلیل عدم توجه مسئولان و دستگاه های اجرایی ذی ربط، بدون استفاده در کتابخانه ها بدون هیچ کاربرد عملی بایگانی شده اند که موجب دلسردی محققین شده است.

مسئله دیگر این است که، در کشور ما بیش از آنکه به امر مطالعه و پژوهش و گسترش آن در بین قشر تحصیل کرده برای یادگیری توجه شود به آموزش نیروی انسانی دانشگاهی توجه می شود. در حالی که باید به موازات آموزشهای تخصصی، زمینه برای مطالعه، تحقیق و پژوهش به عنوان ابزار اصلی یادگیری عمیق و پویا فراهم شود.

بررسی محتوای دروس دانشگاهی نشان می‌دهد که در سرفصل‌های تعیین شده به فعالیتها و تکالیف پژوهشی کمتر توجه شده که محدودیت زمانی، کمبود بودجه و تجهیزات، مشکلات اداری این مسئله را بیشتر تشدید میکند. با توجه به اینکه دانشجویان از پتانسیل، وقت و انرژی کافی برای فعالیتهای تحقیقاتی در سطح دانشگاهی برخوردارند و می‌توانند در ایجاد نهضت پژوهشی در واحدهای درسی و توجه بیشتر مسئولین به ترویج مطالعه و تحقیق در سطح دانشجویی تاثیر گذار باشند، شناسائی میزان گرایش دانشجویان به فعالیتهای پژوهشی و عوامل موثر بر آن میتواند مسئولان نظام آموزش عالی کشور را در برنامه ریزی فعالیتهای تحقیقاتی کمک نماید.

اهداف تحقیق

هدف کلی پژوهش، بررسی میزان گرایش دانشجویان به پژوهش و عوامل موثر بر آن در دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز بود. برای رسیدن به این هدف، اهداف اختصاصی زیر مورد توجه و بررسی قرار گرفت:

- ۱- شناسائی ویژگی‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی دانشجویان دانشکده کشاورزی
- ۲- شناسائی وضعیت نگرش دانشجویان به پژوهش
- ۳- شناسائی عوامل موثر بر گرایش دانشجویان به فعالیتهای پژوهشی

ادبیات موضوع

پژوهش، جزء لاینفک زندگی انسانهاست. در زندگی روزمره ما پژوهش به صورت انتخاب بهترین راه برای رسیدن به مقصد یا انتخاب اولویت‌های اولیه برای مصرف مقدار محدودی پول تظاهر می‌یابد و گاه پژوهش در نقش روشی برای گزینش یا انتخاب بهترین راه حل برای یک مشکل است. پژوهش یا تحقیق به عبارت ساده، "جستجو برای پیدا کردن حقیقت" است. جستجویی که باید مبتنی بر منطق بوده و از قوانین علت و معلولی پیروی کند. (سرمد و همکاران، ۱۳۷۶)

عوامل موثر بر ایجاد روحیه مطالعه و پژوهش :

- ۱- برداشت موانع مطالعه و پژوهش: برنامه درسی، فنون آموزشی، سازماندهی مکان آموزشی، فرهنگ مطالعه و پژوهش.
- ۲- توجه به راهکارهای تقویت انگیزه مطالعه و پژوهش: تا مین نیازهای آموزشی، آموزش به موقع، انواع مشارکت فعال، ایجاد تمرین و بازخورد بیشتر.
- ۳- توجه به مطالعه و پژوهش به عنوان راهبرد های مدیریت
- ۴- محیط اجتماعی، خانوادگی
- ۵- نفوذ خانوادگی، نفوذ رسانه ها و حکومت
- ۶- تقویت درست دیدن، درست فکر کردن، درست عمل نمودن، تقویت حس کنجکاوی و حقیقت جویی و اعتماد به نفس
- ۷- یاددهی شیوه های مطالعه و پژوهش صحیح

گرایش معادل واژه Απτιτυδε از کلمه لاتینی Απτιτυδε گرفته شده و به معنی تناسب و استعداد به کار می رود (رفیع پور، ۱۳۷۲). گرایش را به عنوان سیستمی از عکس العمل های ارزیابی کننده معرفی می کنند که این چارچوب و پایه های ارزیابی کننده در دوران های مختلف شکل گیری شخصیت در خانواده و در جامعه بوجود می آید.

کرچ و همکاران (۱۳۴۷) گرایش را به عنوان نظامی نسبتاً پایدار از اعتقادات، احساسات، آمادگی برای عمل به چیزی تعریف می کنند که موضوع گرایش است و رفتار انسان را شکل میدهد.

پیشینه تحقیق

۱- خیر الله پور (۱۳۸۰) در تحقیق تحت عنوان: بررسی انگیزش دانشجویان نسبت به تحقیق دانشگاهی نشان داد که: حدود ۶۹/۸۷ درصد دانشجویان نسبت به تحقیق دانشگاهی دارای انگیزش مثبت می باشند. بین سن دانشجویان و انگیزش آنها نسبت به تحقیق رابطه معنی داری ولی منفی وجود دارد. یعنی با بالا رفتن سن دانشجویان، از میزان انگیزش آنها نسبت به تحقیق کاسته می شود. در رابطه با متغیرهای مستقل دیگر یعنی جنسیت، وضعیت اشتغال، رشته تحصیلی و نوع دانشکده رابطه معنی داری بین این متغیرها و انگیزش به تحقیق دانشگاهی یافت نشد. در تحقیقی توسط معصومه شمس (۱۳۷۴) تحت عنوان: بررسی نگرش دانشجویان مراکز تربیت معلم به مطالعه و تحقیق، نتایج نشان داد: ۵۶ درصد از دانشجویان دختر و ۴۸ درصد از دانشجویان پسر وجود مجلات تخصصی و ادواری در کتابخانه مراکز را در ایجاد روحیه مطالعه و تحقیق در دانشجویان امری کاملاً موثر میدانند. از نظر ۵۰ درصد دانشجویان اثر برنامه های آموزشی مراکز تربیت معلم در زمینه ایجاد روحیه مطالعه و تحقیق در حد کم توصیف شد.

آموزش روش تحقیق، اختصاص جوایز ارزنده به دانشجویان، چاپ نشریه ویژه مستقل از کارهای تحصیلاتی و تحقیق دانشجویان، شناساندن ابزار تحقیق، افزایش ساعت کار کتابخانه، همکاری مسئولین مراکز، وجود امکانات آموزشی مناسب، مطابقت مجلات علمی مرتبط با رشته تحصیلی و تشویق دانشجویان به تحقیق و مطالعه از جمله روش های ترغیب و ایجاد روحیه مطالعه و تحقیق عنوان شده است.

کمال کوهی و همکاران (۱۳۸۳) در تحقیقی با عنوان: بررسی راهکارهای پرورش روحیه مطالعه و پژوهش در دانش آموزان دوره متوسطه استان آذربایجان شرقی، نشان دادند: میزان روحیه پژوهش در نواحی و مناطق مختلف آموزش و پرورش باهم اختلاف معنا داری دارند. بین ایجاد رقابت در بین دانش آموزان از سوی معلمان، وضعیت کتابخانه های مدارس، عوامل آموزشی، عملکرد رسانه های گروهی، کیفیت فعالیت های پرورشی، نگرش کلی دبیران به مطالعه و پژوهش، وجود کتاب ها و مجلات علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانش آموزان و ارائه تکالیف پژوهشی از سوی دبیران با میزان روحیه مطالعه و پژوهش در دانش آموزان همبستگی معنی داری وجود دارد. اما بین جنسیت، میزان تحصیلات و رشته تحصیلی، ترغیب معلمان و دانش آموزان به فعالیت های پژوهشی رابطه معنی داری یافت نشد.

روش تحقیق

تحقیق از نظر نحوه گردآوری اطلاعات از نوع تحقیق توصیفی-همبستگی بود که اطلاعات مورد نیاز بر روش پیمایشی جمع آوری گردید.

جامعه آماری تحقیق دانشجویان سال آخر دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز بودند که از میان ۳۵۰ دانشجوی ۱۰ گروه آموزشی، از هر گروه آموزشی، ۱۰ دانشجو (جمعاً ۱۰۰ نفر) به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار اندازه گیری تحقیق پرسشنامه پاسخ بسته شامل ۸ سوال درباره مشخصات فردی دانشجو یان و ۱۴ سوال در طیف لیکرت در باره عوامل موثر بر گرایش دانشجو به پژوهش بود که پس از تأیید استاد راهنما در اختیار دانشجویان نمونه قرار گرفت که در نهایت ۹۲ پرسشنامه تکمیل گردید.

اطلاعات پرسشنامه ها با نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی قرار گرفت. در بخش آمار توصیفی از شاخص های فراوانی، فراوانی درصدی، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از آزمون های t

و تحلیل واریانس برای مقایسه میانگین هاواز ضریب همبستگی پیرسون برای پی بردن به رابطه بین متغیرهای تحقیق استفاده شد .

فرضیه ها

- ۱- بین سن و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .
- ۲- بین رشته تحصیلی و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .
- ۳- بین در آمد ماهانه خانواده دانشجویان و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .
- ۴- بین میزان استفاده از منابع اطلاعاتی و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .
- ۵- بین نگرش به رشته تحصیلی و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .
- ۶- بین نگرش اساتید به پژوهش و گرایش دانشجویان به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .
- ۷- بین حس کنجکاوی و میل به دانستن و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .

یافته های تحقیق

اطلاعات جمع اوری شده نشان داد که میانگین سن دانشجویان حدود ۲۲ سال و کمترین سن ۲۰ و بیشترین ۲۸ سال بود.

از کل دانشجویان ، ۶۱ نفر (۶۶/۳ درصد) دختر و ۳۱ نفر (۳۳/۷ درصد) پسر بودند. همچنین ۷۸ درصد پاسخگویان مجرد بودند.

میانگین معدل کل دانشجویان در حد ۱۵/۸۱ ، بیشترین معدل ۱۸/۹۰ و کمترین معدل ۱۲ بود . میانگین در آمد ماهانه خانواده دانشجویان ۴۹۶۵۹۰۰ ریال ، بیشترین در آمد در حد ۹۰۰۰۰۰۰ ریال و کمترین در آمد در حد ۱۰۰۰۰۰۰ ریال بود . در آمد ۵۰۰۰۰۰۰ ریال بیشترین فراوانی را داشت.

میزان استفاده ۷۴ درصد دانشجویان از مجلات داخلی در حین تحصیل در حد کم و خیلی کم بود. در حالی که ۴۳ درصد دانشجویان اعلام کردند در حد متوسط و زیاد از مجلات خارجی برای کسب اطلاعات علمی استفاده میکردند. این در حالی است که حدود ۷۲ درصد دانشجویان میزان استفاده از اینترنت را برای کسب اطلاعات در حد متوسط ذکر کردند که حاکی از تمایل بیشتر دانشجویان به استفاده از این فناوری اطلاعات در کسب دانش و اطلاعات علمی است. بیشترین فراوانی (۶۰ درصد) نظرات نسبت به میزان استفاده از کتابخانه در حد متوسط بود .

۶۶ درصد دانشجویان رشته تحصیلی را به دلخواه انتخاب کرده بودند و از رشته تحصیلی خود راضی بودند. حدود ۲۳ درصد در حد متوسط از رشته تحصیلی رضایت داشتند. بر همین اساس اکثریت دانشجویان (۹۰ درصد) نسبت به رشته تحصیلی نگرش خوبی داشتند.

۶۲ درصد دانشجویان مایل به ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر بودند که میتواند انگیزه مناسبی برای گرایش به تحقیق باشد.

۵۶ درصد دانشجویان معتقد بودند اساتید در درس مختلف در حد زیاد دانشجویان را به کارهای پژوهشی تشویق میکنند. ۱۸ درصد دانشجویان معتقد بودند که اساتید به امر پژوهش در درس اهمیت نمیدهند. در حالیکه ۷۲ درصد معتقد بودند اساتید در حد متوسط تا زیاد به پژوهش اهمیت میدهند. بر همین اساس ۶۳ درصد معتقد بودند نگرش اساتید دانشکده به پژوهش در حد متوسط و ۲۹ درصد در حد زیاد بود.

حساسیت نسبت به پدیده ها و محیط اطراف و رشته تحصیلی میتواند انگیزه تحقیق را در دانشجویان تقویت کند. اطلاعات حاصله نشان داد ۴۲ درصد دانشجویان از حساسیت در حد زیاد برخوردار بودند و ۱۰ درصد حساسیتی نسبت به تغییرات محیط اطراف نداشتند.

۴۳ درصد دانشجویان در حد زیاد سعی میکنند مسایل و مشکلات درسی و ذهنی را با مطالعه و تحقیق حل کنند که این امر میتواند در تقویت روحیه پژوهشگری مفید واقع شود. بطور کلی حس کنجکاوی و میل به دانستن که میتواند انگیزه زیادی برای گرایش به فعالیتهای پژوهشی در دانشجو ایجاد کند در ۲۵ درصد آنها در حد زیاد و در ۶۷ درصدشان در حد متوسط بود.

حدود ۴۱ درصد معتقد بودند به سهولت به منابع مورد نیاز دست میابند.

سطح امکانات آموزشی دانشگاه توسط ۲۱ درصد دانشجویان در حد خوب و ۵۱ درصد در حد متوسط ارزیابی شد. ۲۸ درصد دانشجویان، علاقه به انجام پژوهش در زمینه کشاورزی را در حد زیاد و خیلی زیاد اعلام کردند و همین درصد هم در حد کم و خیلی کم.

بطور کلی گرایش دانشجویان به پژوهش در حد متوسط بود که با برنامه ریزی مناسب و ایجاد انگیزه توسط اساتید و فراهم کردن امکانات مورد نیاز و اصلاح سرفصل دروس در جهت تقویت و تشویق پژوهشگری این میزان گرایش به تحقیق را در دانشجویان ارتقا بخشید.

الف- مقایسه میانگین ها

آزمون مقایسه میانگین گرایش دانشجویان به تحقیق در گروههای دو گانه مستقل از هم (جنسیت، تاهل، شاغل بودن) توسط آزمون t مستقل نشان داد بین گروهها از نظر میانگین گرایش به تحقیق تفاوت معنی داری وجود ندارد. آزمون تحلیل واریانس بین رشته های تحصیلی هم نشان داد بین گروهها از نظر میانگین گرایش به تحقیق تفاوت معنی داری وجود ندارد.

ب- تحلیل روابط بین متغیر ها

۱- بین سن دانشجویان و میزان گرایش به پژوهش رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد رابطه معنی داری بین این دو متغیر وجود ندارد.

۲- بین معدل نیمسالهای قبل دانشجویان و میزان گرایش به پژوهش رابطه معنی داری وجود

دارد.

با توجه به جدول (۱) همبستگی بین دو متغیر مورد مطالعه در حد $0/33$ بود که این همبستگی در سطح اطمینان یک درصد معنی دار بود.

در نتیجه بین معدل دانشجویان و میزان گرایش آنان به پژوهش رابطه معنی دار و مثبت وجود دارد، یعنی با افزایش معدل دانشجویان میزان گرایش به تحقیق در آنان افزایش میابد. عبارت دیگران دانشجویان زرنکتر از نظر معدل گرایش به پژوهش بیشتری دارند.

جدول (۱) ضریب همبستگی پیرسون بین معدل دانشجویان و میزان گرایش به پژوهش

معدل	گرایش به پژوهش		
$0/331(**)$	1	همبستگی پیرسون	گرایش به پژوهش

		$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\iota\lambda\epsilon\delta)$	
	92	تعداد	
معدل	1	همبستگی پیرسون	
	0/331(**)		
		$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\iota\lambda\epsilon\delta)$	
	89	تعداد	

۳- بین در آمد ماهانه خانواده دانشجویان و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد
جدول (۲) : ضریب همبستگی در آمد ماهانه و میزان گرایش به پژوهش دانشجویان

	گرایش به پژوهش	درآمد	
گرایش به پژوهش	1	همبستگی پیرسون	
	0/308(**)		
	0	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\iota\lambda\epsilon\delta)$	
	92	تعداد	
	88	0/004	
درآمد	0/308(**)	همبستگی پیرسون	
	0/004	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\iota\lambda\epsilon\delta)$	
	88	تعداد	

با توجه به مقیاس فاصله ای متغیرها برای بررسی رابطه بین دو متغیر از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. در جدول (۲) مشاهده می شود که ضریب همبستگی دو متغیر مثبت و در حد ۰/۳۱ است که این همبستگی در سطح اطمینان یک درصد معنی دار بود. در نتیجه با ۹۹ درصد اطمینان میتوان گفت : بین در آمد ماهانه خانواده دانشجویان و میزان گرایش آنها به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد. با توجه به هزینه بر بودن پژوهش این رابطه منتطقی بنظر میرسد.

۳- بین میزان استفاده از منابع اطلاعاتی و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .

این رابطه با ضریب همبستگی ۰/۶۱ در سطح اطمینان یک درصد معنی دار شد (جدول (۳))، بعبارت دیگر فرض صفر رد و فرض تحقیق تأیید شد. یعنی با توجه به مثبت بودن رابطه، هرچه میزان استفاده از منابع اطلاعاتی از قبیل مجلات داخلی و خارجی ، کتابخانه و اینترنت توسط دانشجویان افزایش یابد ، میزان تمایل دانشجویان نیز افزایش میابد. این متغیر با توجه به مقدار ضریب یکی از متغیرهای موثر در میزان گرایش دانشجویان به تحقیق بشمار میرود.

جدول (۳) : ضریب همبستگی دو متغیر: میزان استفاده از منابع اطلاعاتی و میزان گرایش دانشجویان به پژوهش

	گرایش به پژوهش	استفاده از منابع	
گرایش به پژوهش	1	همبستگی پیرسون	
	0/613(**)		
		$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\iota\lambda\epsilon\delta)$	
		0/000	

92	92	تعداد	استفاده از منابع
1	./613(**)	همبستگی پیرسون	
.	./000	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	
92	92	تعداد	

۵- بین نگرش به رشته تحصیلی و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .

جدول (۴) : ضریب همبستگی نگرش به رشته تحصیلی و گرایش به پژوهش

نگرش به رشته تحصیلی	گرایش به پژوهش		
./721(**)	1	همبستگی پیرسون	گرایش به پژوهش
./000	.	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	
92	92	تعداد	
1	./721(**)	همبستگی پیرسون	نگرش به رشته تحصیلی
.	./000	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	
92	92	تعداد	

با توجه به جدول (۴)، ضریب همبستگی قوی $0/72$ بین دو متغیر در سطح اطمینان یک درصد معنا دار بود. بعبارت دیگر با تأیید فرض تحقیق میتوان گفت هرچه نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی مثبت تر شود، گرایش آنان بعلاقه ایجاد شده نیز افزایش میابد. با توجه به بالا بوم مقدار ضریب میتوان حدس زد که این متغیر یکی از عوامل اصلی تاثیر گذار بر گرایش دانشجویان به تحقیق در دوران تحصیل دانشگاهی میتواند بشمار رود.

۶- بین نگرش اساتید به پژوهش و گرایش دانشجویان به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد .

با توجه به جدول (۵) مشاهده می شود که رابطه دو متغیر با ضریب قوی $0/6$ در سطح اطمینان یک درصد معنی دار شد. بعبارت دیگر با تأیید فرض تحقیق و در نظر گرفتن مقدار مثبت ضریب، بایک واحد تغییر در مقدار هریک از متغیرها ، متغیر دیگر $0/6$ واحد افزایش خواهد یافت مشروط برآنکه سایر متغیرها ثابت باشند. یعنی هرچه نگرش استاد به تحقیق توسط دانشجو مثبت تر باشد ، دانشجویان را بیشتر به تحقیق تشویق نموده و در نتیجه گرایش دانشجویان به پژوهش در دوران تحصیل افزایش خواهد یافت.

جدول (۵) : ضریب همبستگی گرایش به پژوهش دانشجویان و نگرش استاد به پژوهش

نگرش استاد به پژوهش	گرایش به پژوهش		
./602(**)	1	همبستگی پیرسون	گرایش به پژوهش
./000	.	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	
92	92	تعداد	

نگرش استاد به پژوهش	همبستگی پیرسون	./602(**)	1
	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	./000	.
	تعداد	92	92

۷- بین حس کنجکاوی و میل به دانستن و گرایش به پژوهش رابطه معنا داری وجود دارد.
 ۸- با توجه به جدول (۶) رابطه معنی دار در سطح اطمینان یک درصد بین دو متغیر مشاهده شد. ضریب همبستگی مثبت و در حد ۰/۶۸ بود که نشان دهنده همبستگی قوی بین دو متغیر است. این متغیر نیز با توجه به بالا بودن مقدار ضریب یکی از متغیرهای موثر در ارتقا میزان گرایش دانشجویان به تحقیق بشمار میرود.

جدول (۶): ضریب همبستگی گرایش به پژوهش و میزان حس کنجکاوی

		گرایش به پژوهش	میزان حس کنجکاوی
گرایش به پژوهش	همبستگی پیرسون	1	.678(**)
	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	.	.000
	تعداد	92	92
میزان حس کنجکاوی	همبستگی پیرسون	.678(**)	1
	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	.000	.
	تعداد	92	92

۸- بررسی رابطه بین گرایش به پژوهش و مکان مناسب برای پژوهش
 اطلاعات جدول (۷) نشان داد که فرض تحقیق تأیید شد و رابطه معنی داری بین دو متغیر با ضریب همبستگی مثبت ۰/۵۶ در سطح اطمینان یک درصد وجود داشت.

جدول (۷): ضریب همبستگی گرایش به پژوهش و مکان مناسب برای پژوهش

		گرایش به پژوهش	مکان مناسب برای پژوهش
گرایش به پژوهش	همبستگی پیرسون	1	.555(**)
	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	.	.000
	تعداد	92	92
مکان مناسب برای پژوهش	همبستگی پیرسون	.555(**)	1
	$\Sigma\gamma. (2-\tau\alpha\lambda\epsilon\delta)$	.000	.
	تعداد	92	92

با توجه به نتایج آزمونهای همبستگی و در نظر گرفتن مقدار ضریبها میتوان نتیجه گرفت که بترتیب متغیرهای : نگرش به رشته تحصیلی ، میزان حس کنجکاوی ، میزان استفاده از منابع اطلاعاتی ، نگرش استاد به پژوهش ، امکانات آموزشی و پژوهشی ، معدل دانشجو و میزان درآمد خانواده از بیشترین تاثیر را در میزان گرایش دانشجویان به پژوهش داشتند. در این تحقیق تاثیر سن ، وضعیت تاهل ، جنسیت و شاغل بودن در میزان گرایش به تحقیق معنی دار نشد.

پیشنهادها

- ۱- با توجه به همبستگی بالا بین نگرش دانشجو به رشته تحصیلی و میزان گرایش به تحقیق ، پیشنهاد میشود مسئولان ذی ربط برنامه ریزی مناسب جهت ایجاد نگرش مثبت به رشته تحصیلی را در طول دوران تحصیل در قالب محتوای مناسب و کاربردی دروس ، عملیات و بازدیدها انجام دهند تا با ارتقا سطح نگرش به رشته و ایجاد علاقه ، گرایش به تحقیق در آنان افزایش یابد.
- ۲- با توجه به نقش بالای حس کنجکاوی دانشجویان و استفاده از منابع اطلاعاتی در میزان گرایش به تحقیق ، پیشنهاد میشود با تجهیز بیشتر دانشگاهها و گروههای آموزشی به منابع اطلاعاتی جدید و متنوع و سهولت دسترسی و بهره برداری از آنها ، دانشجویان کنجکاو برای یافتن پاسخ سوالات و مسائل با مشکلی مواجه نشوند. ایجاد کتابخانه در محل خوابگاهها ، امکان امانت منابع از سایر دانشکده ها با یک کارت عضویت عمومی و بزور کردن منابع در راستای این اقدامات میتواند بشمار رود.
- ۳- با توجه به تاثیر نگرش اساتید به تحقیق در تشویق دانشجویان به کارهای تحقیقاتی مسئولان ضمن ایجاد انگیزه و امکانات لازم در اساتید برای مشارکت دادن دانشجویان در تحقیقات ، ارائه محتوای دروس و یا نمره درسی را به سمت فعالیتهای پژوهشی سوق دهند و دانشجویان برای گذراندن واحدهای درسی ملزم با انجام کارهای پژوهشی گردند.
- ۴- مسئولان دانشگاه به کارهای تحقیقاتی صورت پذیرفته توسط دانشجویان اهمیت قائل شوند و با تقدیر از تحقیقات برتر دانشجویی در سطوح مختلف دانشکده ، دانشگاه و یا کل نظام آموزش عالی ، آنان را در حرکت به سمت این مهم پر انگیزه تر سازند .
- ۵- با توجه به گرایش دانشجویان با معدل بالاتر به فعالیتهای پژوهشی ، تسهیلات و امکانات مناسب از طریق واحدهای استعداد درخشان یا نخبگان یا همکاری آنان در قطبهای تحقیقاتی بصورت کار دانشجویی فراهم گردد یا به اسانیدی که از آنان در طرحهای پژوهشی خود استفاده کنند ، امتیاز خاصی ارائه گردد تا زمینه فعالیت پژوهشی این گروه از دانشجویان افزایش یابد.

منابع

- ۱- آریان پور، امیر حسین. (۱۳۶۲). پژوهش . چاپ چهارم. انتشارات امیر کبیر . تهران .
- ۲- ابتکار، تقی. (۱۳۶۹). چگونگی ایجاد انگیزش تحقیق. مجموعه مقالات سمینار تحقیق و توسعه. انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران . تهران .
- ۳- خیرالله پور، اکبر. (۱۳۸۰). بررسی انگیزش دانشجویان نسبت به تحقیق دانشگاهی. پایان نامه کارشناسی . دانشگاه تبریز.
- ۴- رفیع پور، فرامرز. (۱۳۸۲). کندو کاو ها و پنداشتها . شرکت سهامی انتشار. تهران

- ۵- زاهدی ، عبدالحسین. (۱۳۶۹). ارکان تحقیق و نقش پژوهشگران در تحقیق و توسعه. مجموعه مقالات تحقیق و توسعه . انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران . تهران.
- ۶- سازمان پژوهش های علمی و صنعتی ایران. (۱۳۶۹). مجموعه مقالات سمینار تحقیق و توسعه. انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران . تهران.
- ۷- سرمد، زهره، بازرگان، عباس، حجازی، الهه. (۱۳۸۳). روش های تحقیق در علوم رفتاری. چاپ دهم. انتشارات آگاه. تهران.
- ۸- شعبانی ، احمد. (۱۳۷۶). بررسی بینش های مطالعاتی در تحقیقات عصر حاضر. خلاصه مقالات همایش راه های ترویج مطالعه . انتشارات معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. تهران.
- ۹- کوهی، کمال. (۱۳۸۳). بررسی راهکار های پرورش روحیه مطالعه و پژوهش در دانش آموزان دوره متوسطه استان آذربایجان شرقی. پژوهشکده کاربردی تعلیم و تربیت تبریز. سازمان آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی.

Measuring the students' tendencies to research and its effective factors: Case study of agricultural students in Tabriz University

Sh. Zarifian, S. Mohammadi

Abstract

Growth and development of every society relies mainly on its researchers endeavors. This may lead to wider awareness of the individuals, in particular, the students to reach higher scientific and research positions which deserve authentic significance in national development process and further inclination toward research activities.

In our educational system, undergraduate students demonstrate lower tendency to research efforts and they rather tend to usual learning at lecture and practical classes. Consequently, they encounter serious difficulties when applying their lessons learnt at field level. To solve this inconsistency, implicating a research-oriented education approach shall greatly settle the disparities after graduation. This study runs a descriptive-correlation method to measure students' tendencies and effective factors among agricultural students of University of Tabriz.

The target population consisted of 350 seniors, of whom 100 students with different majors of study were selected upon stratified sampling method. A close-ended questionnaire was also employed to collect required views and data. Further, certain tests for comparison of means and correlation of parameters were applied. Findings revealed that a positive and significant relationship between research tendencies of students and their application of information resources, access to proper means for research, instructors' attitudes to research, students' GPA, attitudes to education course, curiosity feeling and family.

Keywords : Research, Tabriz, Student, Tendency, Agriculture